

2. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/statj>
3. Основи теорії гендеру : навч. посібник. Київ : «К.І.С.», 2004. 418 с.
4. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
5. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» № 2866-IV від 08.09.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами» № 2319-IX від 20.06.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2319-IX#Text>
7. Кротчук М.І. Гендерна рівність як складова загального принципу рівності. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2011. № 4. С. 464–471.

ЩОДО ОКРЕМИХ ПИТАНЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Дем'янчук В. А.

*доктор юридичних наук, професор,
ректор Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Томчук А. В.

*кандидат юридичних наук,
суддя Вінницького окружного адміністративного суду
м. Вінниця, Україна*

Враховуючи, що запобігання домашньому насильству має місце, коли домашнє насильство фактично не розпочалося, а суб'єкти запобігання домашньому насильству, в межах наданої їм компетенції, здійснюють дії направлені на профілактику його виникнення, дає нам можливість поділити заходи запобігання домашньому насильству на такі групи:

1) заходи запобігання домашньому насильству у сфері підняття загальної освіченості суспільства щодо проблематики домашнього

насильства, сприяння розумінню суспільством природи домашнього насильства, його непропорційного впливу на жінок і чоловіків, зокрема на осіб з інвалідністю, вагітних жінок, дітей, недієздатних осіб, осіб похилого віку;

2) заходи запобігання домашньому насильству направленні на виявлення причин та передумов виникнення домашнього насильства;

3) заходи запобігання домашньому насильству, пов'язані із пропагуванням нетерпимості до явища домашнього насильства та заохочення всіх членів суспільства до активного сприяння запобіганню домашньому насильству [3, ст. 188].

Останні є досить близькими до визначених у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» завдань та заходів у сфері запобігання домашньому насильству.

Так, першою групою заходів, порядок та особливості реалізації яких пропонуємо унормувати, є заходи запобігання домашньому насильству у сфері підняття загальної освіченості суспільства, а також спеціалістів, які уповноваженні на реалізацію політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Під вказаною групою, пропонуємо розуміти заходи у сфері запобігання домашньому насильству, що перераховані у пунктах 3, 4, 6 ч. 1 ст. 19 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (організація і проведення серед населення, у тому числі серед дітей та молоді, інформаційних кампаній щодо запобігання та протидії домашньому насильству, роз'яснення його форм, проявів і наслідків; розроблення та впровадження у навчальних закладах навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей; організацію та проведення спільних і спеціалізованих тренінгів та семінарів для фахівців, які працюють у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, а також для працівників правоохоронних органів і судів) [1].

З метою унормування вказаної діяльності пропонуємо розробити і запровадити постанову Кабінету Міністрів України «Про організацію і проведення освітніх заходів у сфері запобігання домашньому насильству». У вказаному нормативно-правовому акті, пропонуємо закріпити:

– чіткий перелік органів публічного адміністрування, на яких покладено розроблення та проведення заходів освітнього характеру направлених на підвищення обізнаності суспільства щодо явища домашнього насильства;

– черговість та тривалість проведення заходів освітнього характеру направлених на підвищення обізнаності суспільства щодо явища домашнього насильства (при цьому черговість і тривалість проведення таких заходів очевидно буде різною для проведення освітніх

заходів направлених на підвищення обізнаності стосовно вказаного явища серед уповноважених осіб органів публічного адміністрування та для населення) [3, ст. 189].

Також, у тексті вказаної постанови необхідно закріпити форми проведення вказаних освітніх заходів (відкриті лекції, семінари, робота в малих групах, тренінги тощо).

Зважаючи на специфіку проведення вказаних заходів запобігання домашньому насильству серед молоді, то вважаємо за доцільне рекомендувати регламентацію залучення молоді на добровільній основі до допомоги громадським організаціям, які надають тимчасове помешкання, а також здійснюють реабілітацію постраждалих від домашнього насильства (вказана форма реалізації зазначених заходів, надала б можливість молоді самостійно пересвідчитися в тому, якої шкоди завдають прояви домашнього насильства та формувала б у останніх стереотип нетерпимості до вказаного явища, а також неможливість існування вказаного явища у цивілізованій країні, у якій проголошено принцип верховенства права, а також визначено людину, як основну цінність) [3, ст. 189]. У зазначеній постанові є необхідним також закріпити і проведення вказаних освітніх заходів безпосередньо в трудових колективах, а обов'язок їх проведення покласти на роботодавця або первинні профспілкові об'єднання працівників.

При цьому, у вказаній постанові є доцільним також закріпити і порядок ефективного контролю за діяльністю уповноважених осіб на проведення вказаних заходів, адже неможливо виключити той факт, що деякі посадові особи на яких буде покладений обов'язок щодо проведення вказаних заходів будуть недобросовісно відноситись до виконання вказаного обов'язку.

Більше того, на основі вказаної постанови, доцільним було б розроблення методичних посібників, Міністерством освіти та науки України (хоча б для проведення освітніх заходів серед дітей та молоді), який би встановлював той мінімум інформації щодо домашнього насильства, який необхідно донести до слухачів, а також правильно структурувати його для забезпечення якнайкращого сприйняття [3, ст. 189].

Наступною групою заходів направлених на запобігання домашньому насильству є заходи направлені на виявлення причин та передумов виникнення домашнього насильства, які передбаченні пунктами 1 та 2 ч. 1 ст. 19 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (вивчення ситуації та збір згрупованих за статтю статистичних даних про факти домашнього насильства; організація та проведення галузевих та міжгалузевих досліджень стану, причин і передумов поширення домашнього насильства, ефективності законодавства у сфері

запобігання та протидії домашньому насильству та практики його застосування) [1].

Реалізація вказаних заходів запобігання домашньому насильству можлива тільки у випадку належного рівня правового регулювання взаємодії посадових осіб та органів уповноважених на здійснення заходів із запобігання домашньому насильству між собою. З цього приводу, варто зауважити на тому, що на даний час існує Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» [2], у якій частково закріплено повноваження органів публічного адміністрування взаємодіяти із вказаних питань. Разом з тим, вважаємо, що зазначений нормативно-правовий акт потребує доопрацювання.

Так, вважаємо за необхідне внести зміни до Постанови Кабінету Міністрів України № 658 від 22.08.2018, у зв'язку з реалізацією окремих положень Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Пропонується доповнити Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» окремим розділом під назвою «Взаємодія у сфері виявлення причин і передумов поширення домашнього насильства, а також збору і узагальнення статистичної інформації». У вказаному розділі пропонуємо закріпити:

1) порядок та особливості збору статистичної інформації щодо проявів домашнього насильства, а причин його виникнення залежно від рівня органів, які взаємодіють у вказаному напрямку (місцевий, регіональний, загальнодержавний) та органу в особі його територіальних підрозділів, який буде збирати вказані данні та узагальнювати їх [3, ст. 191];

2) орган державної влади та його відповідні територіальні підрозділи, залежно від рівня, які будуть здійснювати аналіз зібраних статистичних даних та визначення причин та передумов вчинення домашнього насильства в умовах, як всієї країни, так і в межах конкретної адміністративно-територіальної одиниці, а також встановлення окремих категорій сімей, що знаходяться у групах потенційного ризику через можливість проявів домашнього насильства [3, ст. 191];

3) орган державної влади, який на підставі встановлених вище даних буде розробляти комплекс превентивних заходів (загальний та особливий, виходячи з причин та передумов вчинення домашнього насильства у конкретній адміністративно-територіальній одиниці) з метою своєчасної профілактики та запобігання домашньому насильству [3, ст. 191];

4) встановлення органів державної влади, з їх територіальними підрозділами, які будуть виконувати вказані заходи направлені на профілактику домашнього насильства, недопущення його проявів, а у випадку вчинення домашнього насильства своєчасного надання його жертвам допомоги за застосування заходів направлених на протидію домашньому насильству [3, ст. 191].

Література:

1. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text> (дата звернення 08.10.2022);
2. Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі : Постанова КМУ від 22.08.2018 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2018-%D0%BF#n91> (дата звернення 08.10.2022).
3. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики, щодо запобігання домашньому насильству : навч. посіб./ А. В. Боровик, А. В. Томчук, О. Ю. Дрозд та ін. Одеса : Вид. дім «Гельветика», 2022. 288 с.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПОНЯТЬ «НАСИЛЬСТВО» І «ДОМАШНЄ НАСИЛЬСТВО» ТА ЇХ ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Ялова О. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правничої лінгвістики
Національної академії внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Насильство – є однією зі споконвічних проблем людства, яке існувало у різні часи та у різні епохи і за своїм змістом розглядається як філософська категорія, і як соціокультурна. Таким чином, вдаючись до насильства, той, хто його вчиняє порушує найважливіші права людини – право на життя і здоров'я, а тому має бути притягнутий до юридичної відповідальності. Відтак з'ясування сутності насильства та його ознак, викликає неабиякий науковий інтерес у юриспруденції.